

SAĞLIKLI ŞEHİRLER BELFAST BİLDİRGESİ

***KOPENHAG BELEDİYE BAŞKANLARI MUTABAKATI:
HERKES İÇİN DAHA SAĞLIKLI VE MUTLU ŞEHİRLER
BELGESİNİN HAYATA GEÇİRİLMESİ***

DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı

**Uluslararası Sağlıklı Şehirler Konferansı
Belfast, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda
Birleşik Krallığı, 1-4 Ekim 2018**

Özet

Bu bildirme, Avrupa'daki şehirlerin politik liderlerinin, Mayıs 2018'de Dünya Sağlık Asamblesi'nde kabul edilen Dünya Sağlık Örgütü'nün 13. Genel Programına uygun olarak, sağlığı ve esenliğı artırma, dünyayı güvende tutma ve savunmasız kişileri korumaya yönelik taahhütlerini ifade eder.

Bu, sağlık ve esenlik, sağlık alanında eşitlik, sürdürülebilir kalkınma ve insan hakları alanındaki çalışmaların güçlendirilmesi ve desteklenmesi ile sağlanacaktır. Bu bildirme ayrıca, DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler hareketinin 30 yıllık bilgi, deneyim ve halk sağlığı başarılarını kutlamakta ve temel almaktadır. Bildirme, Sağlıklı Şehirlerin değer ve ilkelerine bağlılığını teyit eder ve Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi ile Şubat 2018'de Ağ tarafından kabul edilen DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı Belediye Başkanları Kopenhag Mutabakatından ilham alır.

Bu bildirme, günümüzün ortak ve birbirine bağlı küresel halk sağlığı ve esenlik sorunlarının çözümüne yönelik etkili ve verimli yaklaşımları belirlemek için yeni fırsat ve kanıtlara dayanan öncelikli eylemleri belirlemektedir. Özellikle belediye başkanlarını, politikacıları ve yerel yönetimlerin yetkililerini, sağlık ve refahı teşvik etmek ve sağlık eşitsizliklerini azaltmak için bütün devlet ve bütün toplum yaklaşımlarını kolaylaştırma konusunda liderliklerini artırmaya çağırılmaktadır. DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın VII. Fazının (2019–2024) planlarını ve önceliklerini incelemekte, bölgesel ve ulusal hükümetler ile DSÖ'nün bu yaklaşımları nasıl destekleyip, faydalanabileceğini belirlemektedir.

Issued in English by the WHO Regional Office for Europe in 2018 under the title BELFAST CHARTER FOR HEALTHY CITIES OPERATIONALIZING THE COPENHAGEN CONSENSUS OF MAYORS: HEALTHIER AND HAPPIER CITIES FOR ALL.

© World Health Organization 2018

The translator of this publication is responsible for the accuracy of the translation.

© Turkish Healthy Cities Association, 2018

Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi tarafından 2018 yılında BELFAST CHARTER FOR HEALTHY CITIES OPERATIONALIZING THE COPENHAGEN CONSENSUS OF MAYORS: HEALTHIER AND HAPPIER CITIES FOR ALL başlığı ile İngilizce dilinde yayınlanmıştır.

© Dünya Sağlık Örgütü, 2018

Tercümesi Sağlıklı Kentler Birliğı tarafından yaptırılmıştır.

© Sağlıklı Kentler Birliğı, 2018

Tercümenin doğruluğundan yalnızca tercümanı sorumludur.

Sağlıklı Kentler Birliğı'nden izin alınmaksızın çoğaltma yapılamaz.

Sağlıklı Kentler Birliğı tarafından tercüme edilmiştir.

DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı ve Avrupa Ulusal Sağlıklı Şehirler Ağları Ağı Yıllık alışma ve Teknik Konferansı

17 Ekim 2018

Uluslararası Sağlıklı Şehirler Konferansı 2018
Dünyayı Deęiřtirmek için Şehirleri Deęiřtirmek
Sağlıklı Şehirler Hareketinin 30 Yılı

Belfast, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı
1-4 Ekim 2018

DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı VII. Fazındaki Politik Beyanlar ve Taahhütler

4 Ekim 2018

Politik Beyan

Bizler, Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesinde (DSÖ) bulunan büyükşehir, şehir ve kentsel alanların **belediye başkanları ve siyasi liderleri** olarak, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığının Belfast kentinde gerçekleştirilen 2018 Uluslararası Sağlıklı Şehirler Konferansı'nda Sağlıklı Şehirler hareketinin değer ve ilkelerine bağlılığımızı teyit etmek için bir araya geldik.

Gittikçe daha fazla kentleşen ve küreselleşen bir dünyada, şehirlerimizi sağlıklı, güvenli, adil, kapsayıcı, esnek ve sürdürülebilir kılmak için hem bireysel hem de toplu olarak örnek teşkil edeceğiz.

Sağlıklı Şehirler, yönetim, güçlendirme ve katılım yoluyla sağlığı ve refahı artırır, eşitlik ve toplum refahı için kentsel alanlar yaratır ve barışçıl, sürdürülebilir ve daha güçlü bir gezegen için insanlara yatırım yapar. Sağlıklı Şehirler eşitsizliklerle mücadele ederek, inovasyon, bilgi paylaşımı ve sağlık için şehir diplomasisi yoluyla sağlık ve esenliğe yönelik liderliği ve yönetimi destekleyerek örnek oluşturur.

Aşağıdakileri kabul ediyoruz:

- Vatandaşlarımızın refahı, sağlığı ve mutluluğu, hamilelik ve doğum da dahil olmak üzere yaşamın tamamında sağlığın ve esenliğin belirleyicilerini ve bulaşıcı olmayan hastalıklar dahil olmak üzere ölümlerin ve sakatlıkların ana nedenleri şekillendiren ve ele alan siyasi tercihlere vereceğimiz önceliklere bağlıdır;
- Kentsel yaşamın kalitesi; sosyal, politik, ticari ve çevresel belirleyiciler ve bu belirleyicilerin sağlık ve refaha olan etkileri konusunda yapacağımız acil müdahalelere bağlıdır; ve
- Canlı, barışçıl, çok kültürlü ve uyumlu topluluklar için gerekli olan sosyal çeşitlilik ve güven, ancak artan toplumsal bölünmelere ve sağlık ile esenlik alanlarındaki eşitsizliklere neden olan politikalara karşı koyarsak teşvik edilebilir.

Bu nedenle, şehirlere ve onların beşeri sermayesi olan halka ve doğal sermayeye yatırım yapılmasını güçlü bir şekilde savunacağız ve bütün toplum ve bütün yönetim yaklaşımlarını kullanarak diğer paydaşlarla birlikte hem şehrimiz içerisinde hem de şehirler arasında şehir sağlık diplomasisine daha güçlü bir şekilde katılacağız.

Aşağıdakileri taahhüt ediyoruz:

- İyi uygulama örneklerinin, öğrenim, işbirliği ve yenilikçilik örneklerinin küresel ve bölgesel olarak paylaşılması için bir ağ olarak ve kanıt ile uygulama temelli çalışmaların geliştirilmesi ve uygulanmasında kilit bir ortak olarak hareket edeceğiz;
- Ulusal ağlarımız aracılığıyla daha iyi sağlık ve refah için yönetimin tüm seviyelerinde uyum göstereceğiz ve ulusal düzeyde kapasite oluşturmak amacıyla bir platform olarak hareket edeceğiz; ve
- Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminde belirtilenler de dahil olmak üzere ve Kopenhag Belediye Başkanları Mutabakatı: Herkes için Daha Sağlıklı ve Daha Mutlu Şehirler kapsamına uygun olarak küresel ve bölgesel önceliklerin yerel düzeyde uygulanması için bir partner ve yardımcı olarak hareket edeceğiz;

- Dünya Sağlık Örgütü'nün, Mayıs 2018'de gerçekleştirilen Dünya Sağlık Asamblesi'nde kabul edilen On Üçüncü Genel Programına uygun olarak dünyayı güvende tutmak, sağlığı geliştirmek ve savunmasız gruplara hizmet etmek için DSÖ ile birlikte çalışacağız.

DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın VII. Fazının hem yönetimlerdeki hem de toplumdaki tüm paydaşları bir araya getirerek, dünyadaki tüm şehirlerde herkes için sağlığı daha iyi hale getirmesini ve bunu teşvik etmesini ve hem şehirler hem de ülkeler içerisinde ve arasında eşitsizlikleri azaltmasını sağlamak için ve daha sağlıklı, mutlu ve daha sürdürülebilir bir geleceğin temel taşı haline gelmesi için hem birlikte ve hem de ayrı ayrı çalışacağız.

Dünyanın her yerindeki tüm belediye ve sağlık liderlerini ve şehirlerde yaşayan herkesi bu amacımızda bize katılmaya çağırıyoruz. Birlikte başarabiliriz.

Kopenhag Belediye Başkanları Mutabakatı: Herkes İçin Daha Sağlıklı ve Daha Mutlu Şehirler Belgesinin Uygulanmasına Yönelik Taahhütler

DSÖ Avrupa Bölgesindeki kentlerin, büyükşehirlerin, şehir bölgelerinin ve kentsel bölgelerin **belediye başkanları ve siyasi liderleri** olarak, 4 Ekim 2018'de Belfast, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığında düzenlenen ve önümüzdeki altı yıl boyunca çalışmalarımıza ilham verecek ve rehberlik edecek olan DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın VII. Fazını başlatan 2018 Uluslararası Sağlıklı Şehirler Konferansı'nda bir araya geldik ve aşağıdakileri taahhüt ettik:

1. 13 Şubat 2018 tarihinde Danimarka'nın Kopenhag kentinde gerçekleştirilen, DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı Zirvesi'nde kabul edilen Kopenhag Belediye Başkanları Mutabakatı: Herkes için Sağlıklı ve Daha Mutlu Şehirler belgesini yürütmek ve uygulamak için DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın VII. Fazı kullanılacaktır.
2. DSÖ Tüzüğündeki "Ulaşılabilir en yüksek sağlık standardına ulaşılması ırk, din, politik inanç, ekonomik ya da sosyal durum ayrımı olmaksızın her insanın temel haklarından biridir" ilkesini temel alan ve 2014 Sağlıklı Kentler Atina Deklarasyonunda yer alan eşitlik, yetkilendirme, ortaklık, dayanışma ve sürdürülebilir kalkınma ile ilgili ilke ve değerleri (bkz. Kutu 1) teyit ediyoruz ve politikalarımızı bunlar üzerine inşa edeceğiz.

Kutu 1. Sağlıklı Kentlerin İlke ve Değerleri

- **Eşitlik:** Sağlık alanındaki eşitsizliklerle mücadele etmek ve hassas ve sosyal olarak dezavantajlı grupların ihtiyaçlarına önem vermek (buradaki eşitsizlik kavramı sağlık alanındaki adaletsizlik ile kötü sağlığın hakkaniyetli olmayan ve engel olunabilecek sebeplerini tanımlamaktadır). Sağlıklı olma hakkı, cinsiyet, ırk, dini inanç, cinsel tercih, yaş, engel veya sosyoekonomik koşullardan bağımsız olarak herkes için geçerlidir
- **Katılımcılık ve güçlendirme:** İnsanların sağlıklarını, sağlık hizmetlerini ve esenliklerini etkileyen karar verme süreçlerine bireysel ve toplu olarak katılmalarını sağlamak ve kendi kendine yeterli olmaları için fırsatlara erişim sunmak ve becerilerini geliştirmek.
- **Birlikte çalışma:** Sağlıkta sürdürülebilir iyileştirme sağlamak ve bütünsel yaklaşımlar uygulamak ve bunları araştırma ve değerlendirme çalışmalarıyla desteklemek için sivil toplum örgütleri ve resmi devlet kurumları haricindeki aktörler de dahil olmak üzere çok sektörlü etkili stratejik ortaklıklar kurmak.
- **Dayanışma ve dostluk:** Sağlıklı Şehirler hareketindeki kentlerin sosyal ve kültürel çeşitliliğine saygı ve takdir yoluyla, ağ içerisinde barış, dostluk ve dayanışma ruhu içinde çalışmak.
- **Sürdürülebilir kalkınma:** Ekonomik gelişmenin (ve ulaşım sistemlerinin de dahil olduğu tüm altyapıların) çevresel ve sosyal olarak sürdürülebilir olmasını sağlamak için çalışmanın gerekliliği: Günümüzün ihtiyaçlarını, karşılarken gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama kabiliyetlerini engellemek.

3. Şehir ve yerel yönetimlerimizde sahip olduğumuz insan sağlığının ve esenliğinin koruyucusu olarak özgün liderlik rollerimizi yerel, ulusal ve uluslararası seviyelerde ortaya

koyacağız ve bunun için tüm vatandaşlarımızı korumak ve geliştirmeye yönelik politik bağlılığımızı en üst düzeye taşıyacağız.

4. Kentlerimiz ve yerel yönetimlerimizdeki yönetişimin katılımcı ve şeffaf olmasını sağlayacağız ve politik açıdan sorumlu olduğumuz tüm vatandaşların sağlık ve esenlik alanındaki çıkarlarını temsil edeceğiz ve vatandaşların bu konulara tam katılımını sağlayacağız.
5. Şehirlerimizde yaşayan insanların sağlığını korumak, sağlık ve esenlikteki eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için (ve toplumdaki belirleyicileriyle mücadele etmek için, ki bunlar sadece insan onuruna zarar vermemekte, aynı zamanda sosyal istikrar, barışçıl ve uyumlu toplumlar, insani gelişme ve ekonomik performans için bir risk oluşturmaktadır) tüm sektör ve paydaşların birlikte çalışmasının gerekli olduğunu kabul ediyoruz.
6. Kentlerimizin sosyal ve ekonomik kalkınmasının ve yoksulluğun azaltılmasına, sosyal içermenin ve ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına yönelik ilerlemenin ortaya konulabilmesi için halkımızın sağlık ve esenlik durumunu bir “barometre” (bir anahtar sonuç ölçüsü) olarak kullanacağız.
7. Çatışmalardan etkilenmiş ve çatışmalar yaşamış şehirler de dahil olmak üzere, barışa giden yolu oluşturmak için sağlığı kullanacağız; çatışmalardan etkilenerek yerlerinden edilmiş insanlara mal ve hizmetlerin erişimini sağlayacağız; insan ve sağlık güvenliğini iyileştireceğiz, şehirlerimizde şiddeti önleyeceğiz ve güvenliği iyileştireceğiz.
8. Barış ve savaş zamanlarında, büyük ekonomik krizler sırasında, değişen politik, sosyal, demografik ve epidemiyolojik ortamlarda, teknolojik gelişmeler ve yeni bilimsel kanıtların ortaya çıkışı sırasında sürekli olarak gelişen dinamik bir kavram ve hareket olan Sağlıklı Şehirleri desteklemeye devam edeceğiz; ve aynı zamanda ortaya çıkmakta olan halk sağlığı tehditlerine yönelik yeni problem çözme yaklaşımları ve eylem stratejileri ile bunların kentsel çevre üzerindeki etkilerini de destekleyeceğiz (bkz. Kutu 2).

Kutu 2. DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağının stratejik yaklaşımları

- Sağlık ve esenliği şehirlerin ve yerel yönetimlerin sosyal ve politik gündemlerinde üst sıralara taşıyan çalışmaları teşvik etmek.
- Sağlık, esenlik ve sürdürülebilir kalkınma politikalarını ve eylemlerini yerelde teşvik etmek (sağlık ve refahın belirleyicileri konusunda çalışmak), bulaşıcı olmayan hastalıklarla mücadele etmek ve eşitsizlikleri azaltmak ve Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminde belirtilen ilkeler için çalışmak.
- Sağlık ve esenlik, tüm politikalarda eşitlik ve tüm politikalarda sağlık da dahil olmak üzere sağlık ve refaha yönelik entegre planlama için çok sektörlü, sektörler arası ve katılımcı yönetişimi teşvik etmek.
- Sağlıklı Şehirler yaklaşımını şehirlerimizdeki okullar, iş yerleri ve diğer kamusal alanlarda uygulamak.
- Avrupa Bölgesi genelinde tüm şehirlerde ve dünya genelinde sağlığı teşvik etmek için politika ve uygulama alanında uzmanlık, iyi kanıtlar, bilgi ve yöntemler üretmek.

- Avrupa ve küresel olarak diğer şehirler arasındaki dayanışma, işbirliği ve çalışma bağlantılarının yanı sıra, yerel yönetimlerin ağları ile şehir sağlığı ve gelişimi ile ilgili diğer paydaşlarla ortaklıklar kurmak.
- DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağının erişilebilirliğini ve etkisini Avrupa Bölgesindeki tüm DSÖ Üye Devletlerinde arttırmak.

9. İlgili Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği sözleşmelerine, bildirgelerine, tüzüklerine, stratejilerine ve eylem planlarına yerel ifadeler katarak, Sağlıklı Şehirler (1986–2018) ile ilgili önceki beyannameleri ve siyasi beyanları gündeme getireceğiz ve hayata geçmesi için çalışacağız (bkz. Ek 1).

10. Aşağıdakiler dahil, etkili ve verimli çalışmalar için yeni fırsat ve kanıtlardan yararlanacağız:

- a) Son yıllarda DSÖ Avrupa Bölgesi ve ötesinde yaşam beklentisi, sağlık, teşhis ve tedavi olanakları, bilgi toplama, yayma ve erişim düzeylerini geliştiren bilimsel, farmakolojik, eğitici, iletişim ve okuryazarlık temelli yeni teknolojiler;
- b) Sağlık ve refahın sosyal ve ticari belirleyicileri, kaynakların dağılımının ve toplumlarda kendi kaderini tayin etme kapasitesinin sağlık ve esenliği nasıl etkilediği konusunda ve sağlık eşitsizlikleri üzerine yeni bilgiler;
- c) Sağlık, esenlik ve ekonomik performansın birbiriyle nasıl bağlantılı olduğuna ve yerel, ulusal ve uluslararası sağlık sistemlerinin insanlar, fikirler ve ürünlerle ilişkili olarak yenilikçilik, işverenlik, arazi sahipliği, üreticilik, tüketicilik ve rekabetçilik açısından ekonomileri nasıl etkilediğine ilişkin yeni bilgiler;
- d) Kopenhag Belediye Başkanları Mutabakatı ve 2030 Gündemi ile uyumlu olarak, sağlık, sürdürülebilirlik, insanlar ve gezegenimiz üzerinde olumsuz etkilere sahip mevcut ekonomik modelden daha farklı olan, beşeri ve doğal sermayeye verilen değeri güçlendiren ve topluma odaklanan dönüştürücü bir ekonomik modele yeni bir vurgu yapmak;
- e) Belediye başkanlarının ve diğer politika yapımcıların ve halk sağlığı savunucularının, "bütün devlet" ve "bütün toplum" yaklaşımlarıyla daha iyi bir işbirliğine olanak tanımak ve topluluklar, hükümetler ve iş dünyası temsilcileri dahil çeşitli aktörleri, koalisyonları ve ağları bir araya getirmek için yönetim yapılarını ve mekanizmalarını nasıl değiştirdiğine dair yeni kanıtlar; ve,
- f) Belediye başkanlarının ve siyasi liderlerin, sağlık bakanlarının ve bakanlıkların ve halk sağlığı kurumlarının günümüzün zorlu politik ortamlarında faydalı bir şekilde kullanabilecekleri yeni roller (bakınız Kutu 3).

Kutu 3. Belediye başkanları ve siyasi liderler için sağlık alanında yeni roller

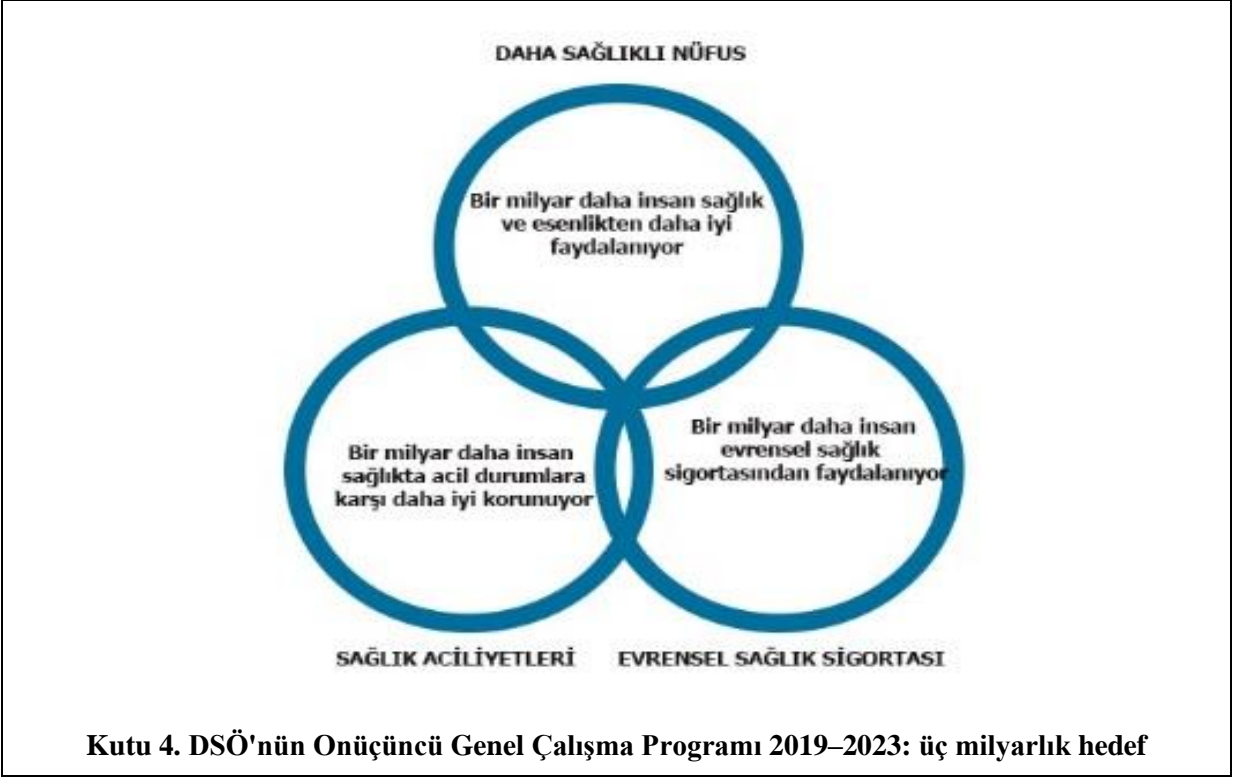

Belediye başkanları, siyasi liderler ve diğer üst düzey şehir ve yerel yönetim görevlileri sağlık ve esenliği şu şekilde geliştirebilir:

- Tüm politikaların sağlık etkilerini dikkate alan genişletilmiş bir sağlık anlayışının benimsenmesi;
- Çok paydaşlı katılımı daha iyi kullanmak ve karar vermeyi merkezden genele yaymak için tüm sektörlerle çağrıda bulunmak;
- Kaynakları tahsis etmek ve zamanı her şeyden öte sektörler arası güven ve anlayış oluşturmaya adanmak;
- Bakanlıklar, özel sektör (çıkar çatışmalarına dikkat ederek), topluluklardaki ortaklarla birlikte birbirine bağımlı ortak hedeflerin belirlenmesini kolaylaştırmak ve ağdaki üyeleri gözetken bir ağ yöneticisi rolünü üstlenmek; ve
- Sağlık, sağlık eşitliği ve esenliğin temel bileşenleri olması gereken toplumsal değerler ve hedefler konusunda yerel, ulusal, bölgesel ve küresel diyalogu desteklemek.

DSÖ ile ortaklık

11. DSÖ ile 30 senedir gerçekleştirmiş olduğumuz güçlü ortaklığa dayanarak, 2018 senesinin Mayıs ayında gerçekleştirilen Dünya Sağlık Asamblesi'nde kabul edilen DSÖ'nün 13. Genel Çalışma Programını (bkz. Kutu 4) ve Sağlıklı Şehirler olarak söz konusu programın uygulanması, yerel ve ulusal seviyelerde ilerletilmesi görevlerimizi ve bunu destekleyecek bir platform olarak rolümüzü kabul ediyoruz;
12. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde yer alan bağlantılı üç stratejik önceliği uygulayacağız: genel sağlık kapsamını geliştirmek, sağlıkla ilgili acil durumları ele almak ve daha sağlıklı toplumlar oluşturmak.
13. Çocukların ve gençlerin sağlığını ve esenliğini daha etkili bir şekilde desteklemek için DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı, Avrupa'da Sağlık için Okullar Ağı (SHE) ve DSÖ Sağlık Bölgeleri Ağı arasındaki işbirliğini güçlendireceğiz.
14. Bölgede bulaşıcı olmayan hastalıkların hala en yüksek hastalık yükü olduğunu dikkate alarak, 2030'dan önce bulaşıcı olmayan hastalıklardan dolayı meydana gelen erken ölümleri %30 oranında azaltmayı amaçlayan Sürdürülebilir Kalkınma Hedef 3.4'e ulaşmak için DSÖ ile işbirliği içinde çalışacağız ve şehirlerde en iyi uygulamaları hayata geçireceğiz.
15. DSÖ'nün 13. Genel Çalışma Programı'nın üç temel hedefi olan Dünyayı güvende tutmak, sağlığı geliştirmek ve hassas gruplara hizmet etmek için DSÖ ile işbirliği içinde çalışacağız.

Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi - uygulama için kilit ortaklar

16. 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini (SDG'ler) ortak politika çerçevemiz olarak memnuniyetle karşılıyor ve kabul ediyoruz ve kendimizi SDG'leri (bkz. Kutu 5) hayata geçirmek için çalışmaya adıyoruz.
17. DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı ve ulusal ağların şehirlerinin, 2030 Gündemi ve SDG'leri uygulama konusunda platformlar, ortaklar ve araçlar ve etkileyiciler (bkz. Kutu 6) olarak hizmet vereceğini anlıyoruz ve bunu sağlamak istiyoruz.

Kutu 5. SDG'ler

2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi, Amerika Birleşik Devletleri'nin New York eyaletinde 25 Eylül 2015 tarihinde Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde 193 Üye Devletin tamamı tarafından kabul edilmiştir.

Küresel Hedefler olarak bilinen 17 SDG, yoksulluğu sona erdirmek, gezegeni korumak ve herkesin huzur ve refaha sahip olmasını sağlamak için evrensel bir mesajdır. Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin başarıları üzerine inşa edilmiştir ve diğer önceliklerin yanı sıra iklim değişikliği, ekonomik eşitsizlik, yenilikçilik, sürdürülebilir tüketim, barış ve adalet gibi yeni alanlar da dahil edilmiştir. Hedefler birbiriyle bağlantılıdır ve çok sektörlü ve sektörler arası eylem gerektirmektedir (herhangi bir hedefe yönelik başarının anahtarı, bir diğeriyle ilişkili sorunların ele alınmasını içerir).

Hedef 1: Yoksulluğa Son

Hedef 2: Açlığa Son

Hedef 3: Sağlıklı Bireyler
Hedef 4: Nitelikli Eğitim
Hedef 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
Hedef 6: Temiz Su ve Sıhhi Koşullar
Hedef 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji
Hedef 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme
Hedef 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Hedef 10: Eşitsizliklerin Azaltılması
Hedef 11: Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları
Hedef 12: Sorumlu Tüketim ve Üretim
Hedef 13: İklim Eylemi
Hedef 14: Sudaki Yaşam
Hedef 15: Karasal Yaşam
Hedef 16: Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar
Hedef 17: Hedefler için Ortaklıklar

Kutu 6. Sağlıklı Kentlerin sağlık, esenlik ve hakkaniyet üzerindeki etkisi

Mevzuat. Kentler, düzenlemeler yoluyla arazi kullanımını, bina standartlarını ve su ve sanitasyon sistemlerini yönlendirmek, tütün ve alkol kullanımı kısıtlamaları oluşturmak ve uygulamak, daha sağlıklı beslenmeyi desteklemek, fiziksel aktivite fırsatlarını artırmak ve iş sağlığı ve güvenliği düzenlemelerini uygulamak için iyi bir konuma sahiptir.

Entegrasyon. Yerel yönetimler, sağlığı geliştirme, hastalıkları önleme ve sosyal ve finansal korumaya yönelik entegre stratejiler geliştirme ve uygulama becerisine sahiptir.

Çok sektörlü ve sektörler arası ortaklıklar. Kentlerin demokrasiden gelen gücü, yüksek kaliteli araştırmalar da dahil olmak akademik destek almasını ve birçok farklı ortamda birçok sektörden katkı elde etmesini sağlayacak otoriteyi ve onayı vermektedir.

Yerel halkın katılımı. Yerel yönetimler kendi şehirlerinde yaşayanlarla günlük olarak iletişim halindedir, onların endişelerine ve önceliklerine en yakın konumdadır ve insanların daha sağlıklı seçimler yapma imkanlarını artıracak şekilde hem kurumlarda hem de toplumda sağlık okuryazarlığını artırabilirler. Uygun olduğunda kar amacı gütmeyen sektörler, sivil toplum ve toplumsal grupların yanı sıra özel sektör ortaklıklar oluşturmak için eşsiz fırsatlar bulunmaktadır.

Sağlık ve esenlik için yönetim. Yerel yönetimler, yerel düzeyde yerinde yönetim sistemlerinin, VII. Faz süresince tüm insanların sağlığını ve esenliğini sürekli olarak iyileştirmek için en etkin şekilde kullanılmasını sağlama becerisine sahiptir.

Eşitlik odağı. Yerel yönetimler, yerel kaynakları harekete geçirme ve yoksul ve savunmasız nüfus grupları için daha fazla fırsat yaratma, cinsiyet eşitliğini artırma ve mülteci ve göçmenler de dâhil olmak üzere tüm şehir sakinlerinin haklarını koruma ve teşvik etme kapasitesine sahiptir.

18. Sağlıklı Şehirler yaklaşımını ulusal düzeyde uygulamak için Dünya Sağlık Örgütü'nü diğer Birleşmiş Milletler kurumları ile birlikte "Tek BM" yaklaşımıyla çalışmaya çağıracağız ve birlikte çalışma sayesinde artabilecek etkiyi gündeme taşıyacağız.

19. 2030 Gündemini, DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın VII. Fazı için tam zamanında ortaya çıkan ve güçlü bir birleştirici çerçeve olarak kullanacağız.

DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağının VII. Fazının Temaları ve Taahütler

20. Kopenhag Mutabakatı: Herkes için Daha Sağlıklı ve Daha Mutlu Şehirler belgesinin uygulanması için politik bağlılığın ve şehir ve yerel yönetimlerin Birleşmiş Milletler 2030 Gündemine katkıda bulunmasının temel önemde olduğunu kabul ediyoruz.
21. Kentlerde kalkınma ve şehir planlama çalışmalarına herkes için sağlık ve refahı entegre etmenin hem önemli hem de arzu edilen uygulamalar olduğunu kabul ediyor, bunun için hesap verebilirlik, şeffaf raporlama, açık ve büyük veri, kapsayıcı akıllı şehir teknolojileri ve DSÖ değerlendirme aracında ana hatları verilen sağlık ve esenlik alanındaki diğer dönüştürücü ve modern yönetim araçlarının kullanılmasının gerektiğini anlıyoruz.¹
22. Faz VII'nin şehirleri, Kopenhag Belediye Başkanları Mutabakatı: Herkes İçin Daha Sağlıklı ve Daha Mutlu Şehirler belgesini hayata geçirmek ve 2030 Gündemini ilerletebilmek için kilit paydaşları sağlık ve esenlik üzerinde çalışmak amacıyla bir araya getirme, inovasyon ve değişim potansiyeline sahip olma ve toplum genelinde yerel halk sağlığı sorunlarını ele alma konusundaki çabalarında destekleyeceğini ve teşvik edeceğini anlıyoruz.
23. Her şehrin ve kentsel alanın benzersiz olduğunu kabul ediyoruz ve şehirlerin Faz VII'nin temel hedeflerini ve ana temalarını yerel koşullara göre uygulayacağını ve toplum açısından azami sağlık ve refah alanında fayda sağlayabilecek öncelikli eylem alanlarını belirleyeceğini kabul ediyoruz.
24. Faz VII'nin temel hedeflerine ve ana temalarına ulaşmaya çalışırken farklı ve çeşitli giriş noktaları ve yaklaşımları kullanılacağını anlıyoruz.
25. Aşama VII, ortak inovasyonun oluşturulması ve uzmanlık ve deneyimin, şehirler arasında, ülkeler içinde ve ülkeler arasında ve tüm dünyadaki farklı WHO bölgeleri arasında aktif bir şekilde paylaşılması ve öğrenilmesi için benzersiz bir platform olarak kullanılacaktır.
26. Hedef ve ana temalar üzerinde çalışırken yeni kanıt ve bilgiler kullanılarak Sağlıklı Şehirlerin önceki fazlardaki temalarında yer alan hedefleri geliştirilecektir.

Hedefler ve temalar

27. Faz VII'ye yön vermiş olan Kopenhag Mutabakatı: Herkes İçin Daha Sağlıklı ve Daha Mutlu Şehirler Belgesinde yer alan aşağıdaki stratejik hedefler için kendimizi çalışmaya adayacağız:
  - Faz VII'deki şehirler ve ulusal ağlar, aşağıdaki yollarla sağlığı ve refahı güçlendirmeyi ve eşitsizlikleri azaltmayı taahhüt eder:
    - a) yönetişimin, güçlendirmenin ve katılımın iyileştirilmesi;

---

¹ Sağlık ve esenlik yönetişimi için DSÖ değerlendirme aracı. Kopenhag: Dünya Sağlık Örgütü; 2018 (http://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0003/383943/h2020-concept-note-eng.pdf?ua=1, 16 Ekim 2018 tarihinde erişildi).

- b) çocukluk ve ergenlik dönemleri dahil insanların tüm yaşamları boyunca sağlıklı gelişimini sağlayan, sağlığı teşvik eden ve koruyan ve eşitlik ve toplumsal refahı sunan kentsel alanlar tasarlamak;
- c) Daha sağlıklı ve daha barışçıl bir gezegen için yerel politika ve stratejilerde insanlara yatırımı öncelikli hale getirmek.
- Faz VII'deki şehirler ve ulusal ağlar, aşağıdaki yollarla, belediye idarelerinin işleyişinden başlayarak, yerel, ulusal ve küresel ölçekte örnek oluşturarak liderlik etmeyi taahhüt eder:
    - a) politika ve uygulamada inovasyon;
    - b) bilgi paylaşımı ve öğrenimi;
    - c) sağlık ve esenlik için şehir diplomasisi;
    - d) şehir düzeyinde politik tutarlılık;
    - e) belediye idareleri tarafından sağlık ve esenliğin teşvik edilmesi.
  - Aşama VII'deki şehirler ve ulusal ağlar aşağıdakiler aracılığıyla DSÖ'nün stratejik önceliklerinin uygulanmasını destekleyecektir:
    - a) yerel ve ulusal düzeyde uygulama için bir ortak ve yardımcı olarak hareket etmek;
    - b) yerel düzeyde evrensel sağlık kapsamını hayata geçirmek için çalışmak;
    - c) her okul öncesi kurumun ve okulun sağlığı teşvik etmesini ve sağlık, sosyal ve çevre okuryazarlığına katkıda bulunmasını sağlamak;
    - d) ortak ve birbirine bağlı küresel halk sağlığı sorunları ile mücadele etmek;²
    - e) yerel hizmet sunumunu dönüştürmek;
    - f) barışçıl ve kapsayıcı toplumları teşvik etmek;
    - g) yerel düzeyde halk sağlığı kapasitesini geliştirmek;
    - h) demografik değişim ve göçün meydana getirdiği zorluk ve fırsatlar üzerinde çalışmak;
    - ı) tüm yönetim seviyeleri arasında tutarlılık oluşturmak.
28. Faz VII'de sağlık alanındaki eşitsizliklerin giderilmesi ve sağlık ve esenliğin geliştirilmesi için sistematik çalışmalar bütün yönetim ve bütün toplum yaklaşımları, güçlü ve sürdürülebilir siyasi destek ve yerelde halk sağlığı kapasitesinin geliştirilmesine önem verilerek desteklenecektir.
29. Sağlık ve esenlik için etkili liderliğin, politik bağlılık, vizyon ve stratejik bir yaklaşım, destekleyici kurumsal düzenlemeler, ağ çalışmaları ve benzer amaçlarla çalışan diğerleriyle bağlantı kurulmasını gerektirdiği bilinmektedir.
30. Yerelde sağlık alanında liderliğin şu anlama geldiğini kabul ediyoruz: sosyal ve ekonomik kalkınmada sağlığın önemi hakkında bir vizyon ve anlayışa sahip olmak; yeni ortaklıklar ve ittifaklar kurmayı taahhüt etmek ve bu inanca sahip olmak; resmi ve gayri resmi yerel aktörlerin sağlık ve refah alanında hesap verebilirliğini teşvik etmek; yerel eylemleri ulusal politikalarla uyumlu hale getirmek; değişiklik öngörmek ve buna uygun planlama yapmak; nihai olarak tüm vatandaşlar için ulaşılabilir en yüksek sağlık düzeyine erişmeleri

---

² İklim değişikliği, bulaşıcı olmayan hastalıklar, sağlık ve insan güvenliği, göçün halk sağlığı yönleri, bulaşıcı hastalıklar; bu, eşitliğin ve yönetişimin yanı sıra sağlığın sosyal, ekonomik, çevresel ve ticari belirleyicileriyle ilgili konuları ele alarak yapılacaktır.

konusunda bir koruyucu, kolaylaştırıcı, katalizör, savunucu ve gözetici olarak hareket etmek.

31. Çocuk ve ergenlerin fiziksel, zihinsel ve sosyal refahı ve erken çocukluk gelişimi üzerine eylemleri içeren yaşam tarzı yaklaşımını kullanarak politikalar ve müdahaleler geliştirmek; Sağlıklı bir şehirde yer alan her okulu sağlık ve esenliği teşvik eden bir ortam haline getirmeye yardımcı olmak; bulaşıcı olmayan hastalıklara ilişkin risk faktörleriyle mücadele etmek; istihdam ve çalışma koşullarını ve yaşam boyu öğrenmeyi geliştirmek; yaşlı insanların yaşam koşullarını iyileştirmek; özellikle azınlıklar ve göçmenler de dahil olmak üzere savunmasız ve marjinal gruplar için sosyal hizmetleri geliştirmek ve yoksulluğu azaltmak; toplumun dayanıklılığını güçlendirmek; sosyal içermeye ve uyumu artırmak; ve cinsiyet eşitliğini ana akım politikalara dahil etmek.
32. Gençlerin sağlık hizmetlerine erişimini ve beceri geliştirme fırsatlarını desteklemek için yapılan çalışmalar dahil olmak üzere, gençlerin katılımı ve güçlendirilmesi için yenilikçi politikalar, çözümler ve modeller geliştirmek; zorlukları aşmak için sektörler arası mekanizmaları kullanmak; mevcut politikalarda gençlerin ihtiyaçlarını göz önüne almak; gençlik politikaları için yenilikçi finansman mekanizmalarını araştırmak ve programlama çalışmalarını sektörler arası bir anlayışla yapmak.
33. Faz VII'deki ana temaların Kopenhag Mutabakatı: Herkes için Daha Sağlıklı ve Daha Mutlu Şehirler'in altı temasına dayandığını kabul etmek:
  - a) şehirlerimizi oluşturan **insanlara** yatırım yapmak;
  - b) sağlığı ve refahı iyileştiren kentsel **mekanlar** tasarlamak;
  - c) sağlık ve esenlik için daha fazla **katılım** ve ortaklıklar;
  - d) toplumsal **refahın** ve ortak mal ve hizmetlere erişimin iyileştirilmesi;
  - e) kapsayıcı toplumlar aracılığıyla **barışı** ve güvenliği teşvik etmek;
  - f) **gezegenin** bozulmasını önlemek ve bunun için sürdürülebilir tüketim ve üretim de dahil olmak üzere örnek oluşturarak liderlik etmek.
34. Altı temanın hayata geçirilebilmesi için, ayrı eylem alanları olmadığını, birbirine bağlı, bölünmez ve karşılıklı olarak destekleyici olduğunun anlaşılması ve birlikte ele alınması gerekir.
35. DSÖ, diğer Birleşmiş Milletler kuruluşları ve diğer işbirliği yapan kurumlar tarafından desteklenen DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın VII. Fazının ana temalarına odaklanacağız ve öğrendiklerimizi Avrupa ve ötesinde tüm şehirlere fayda sağlamak için paylaşacağız.

İşbirliği ve ortaklık

36. DSÖ ile 30 yıllık başarılı bir işbirliği ve ortaklığı daha da geliştirmeye ve sağlıklı şehirler hareketi ve deneyimlerini dünyadaki tüm DSÖ bölgelerine ulaştırmak için çabalayacağız.

37. DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağını, DSÖ Yaşlı Dostu Şehirler Ağı ve DSÖ BreatheLife Girişimi gibi diğer küresel ağların Avrupa bölümü olarak kullanmak da dahil olmak üzere, şehirlerin diğer bölgesel ve küresel ağlar ve ortaklıklara katılımı için bir platform ve şemsiye olarak kullanacağız.
38. 2017 Sağlıklı Şehirler Pécs Deklarasyonu üzerinden DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı, DSÖ Sağlık Ağı Bölgeleri ve SHE ağı arasındaki işbirliğini güçlendireceğiz. Sağlıklı bir Şehirdeki tüm okulların, herkes için sağlığı ve refahı teşvik eden, kalıplaşmış yargılar veya ayrımcılıkla mücadele eden ve eşitsizliklerin azaltılmasına katkıda bulunan yerler haline getireceğimizi taahhüt ediyoruz.
39. Sağlıklı Şehirlerin çalışmalarını Çevre ve Sağlık süreci ile uyumlu hale getirmek için, 13-15 Haziran 2017 tarihlerinde Çek Cumhuriyeti'nin Ostrava kentinde düzenlenen Altıncı Çevre ve Sağlık Bakanlar Konferansı Deklarasyonu üzerinde temellendireceğiz.
40. Şehirlerin ve yerel yönetimlerin tek başına hareket edemediklerini ve ulusal ve bölgesel hükümetlerin yanı sıra diğer uluslararası ve uluslararası örgütlerin de önemli bir rol oynadığını kabul ediyoruz. Bu kurumlar modernleşmenin ve çok yönlü ekonomik gelişmenin sürdürülebilirliğini ve kentsel gelişme modelini etkilemektedir. Ayrıca, sağlık ve esenlik için mali ve yasal çerçeveyi sağlar; bu ise bulaşıcı olmayan hastalıkların risk faktörlerinden kaynaklanan yükü azaltmak ve sağlık ve esenliğin tüm belirleyicileri ile eşitlik ve yönetişimin temel sorunları üzerinde çalışmak için bir temel oluşturur. Bu nedenle aşağıdaki kurumlara çağrıda bulunuyoruz:
- **Ulusal ve bölgesel yönetimler:**
    - a) Ulusal sağlık politikalarının **yerel ve kentsel boyutunun önemini** görmeleri ve **şehirlerin** sağlık, sağlık eşitliği ve sürdürülebilir kalkınma için ulusal stratejilerin geliştirilmesine ve bu stratejilere ulaşılmasına önemli ölçüde katkıda bulunabileceğini kabul etmeleri gerekmektedir;
    - b) Ulusal sağlık ve kalkınma stratejilerinde, sektörler arası ve **katılımcı yaklaşımları kullanarak** yerel sağlık koşullarını analiz etmek ve bunlara cevap vermek için **şehirlerin ve yerelin deneyim ve bilgilerinin kullanılması gerekmektedir;**
    - c) Sağlık eşitliğini ve sürdürülebilir kalkınma politikalarını desteklemek için uygun olan yerlerde **ek kaynakların** ve yasal araçların nasıl kullanılabilceği incelenmelidir;
    - d) Koordinasyon ve kapasite oluşturma konularında **Ulusal Sağlıklı Şehirler ağları ile bağlantı kurulmalı ve desteklenmelidir;** ve
    - e) DSÖ'nün yönetim organları ve diğer ilgili uluslararası toplantılara katılan Üye Devletlerin delegasyonlarına **yerel hükümet temsilcilerinin** de katılması teşvik edilmelidir;
  - **DSÖ Avrupa Bölge Ofisi:**
    - f) DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın VII. Fazının (2019–2024) hedeflerine yönelik stratejik liderlik ve teknik destek sağlanmalıdır;

- g) **Tüm Üye Devletlerde**, özellikle Sağlıklı Şehirler hareketinde bugüne kadar yer almayan devletlerde, sağlıklı şehirler için kapasite oluşturma ve ağ çalışmaları teşvik edilmeli, etkinleştirilmeli ve koordine edilmelidir;
- h) **Yerel çalışmaların** geliştirilmesini teşvik etmek ve cesaretlendirmek ve ilgili tüm DSÖ stratejik hedefleri ve teknik alanlarında yerel hükümetlerin rolünü tanımak gerekmektedir;
- h) DSÖ Avrupa Bölgesi'ndeki şehirler ile diğer DSÖ bölgelerindeki şehirler arasında küresel bir mekanizma ve ağ aracılığıyla deneyim ve iyi uygulamaları paylaşmak için işbirliği teşvik edilmelidir;
- ı) Sağlıklı Şehirlerin gündemine diğer meslek ve disiplinlerin daha fazla katılımı teşvik edilmeli, sağlık ve esenliğe olan kritik katkıları kabul edilmelidir.

Sonuç

Bizler, DSÖ Avrupa Bölgesindeki şehirlerin, metropoliten bölgelerin, şehir bölgelerinin ve kentsel alanların belediye başkanları ve siyasi liderleri olarak Belfast, Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen 2018 Uluslararası Sağlıklı Kentler Konferansı'nda, 4 Ekim 2018 tarihinde bir araya geldik ve Avrupa ve ötesindeki kentlilerin gelecekteki refahının, Avrupa'daki mevcut ve gelecek nesillerin sağlığını ve refahını arttırmak için yeni fırsatları kullanma istek ve yeteneğimize bağlı olduğunu teyit ettik. Kopenhag Mutabakatı: Sağlıklı Şehirler için Sağlıklı ve Daha Mutlu Şehirler Belgesinde ve Sağlıklı Şehirler Belfast Bildirgesinde ana hatlarıyla belirtilen değer, ilke ve eylemlere ilişkin taahhütlerimizin uygulanmasının, birçok insana zarar veren sosyal adaletsizliği önemli ölçüde azaltacak değişiklikler getireceğine ve daha sağlıklı, daha mutlu, daha adil, daha güvenli ve daha kapsayıcı ve sürdürülebilir şehirler ve şehirler inşa edeceğine inanıyoruz.

Ek 1. Önceki taahhüt belgeleri

- Ottawa Charter for Health Promotion (WHO, 1986)
- Athens Declaration for Healthy Cities (WHO Regional Office for Europe, 1998)
- Action for Equity in Europe: Mayors' Statement of the WHO European Healthy Cities Network in Phase III (1998–2002) (WHO Regional Office for Europe, 2000)
- WHO Framework Convention on Tobacco Control (WHO, 2003)
- Belfast Declaration for Healthy Cities: the Power of Local Action (WHO Regional Office for Europe, 2003)
- Designing Healthier and Safer Cities: the Challenge of Healthy Urban Planning – Mayors' and Political Leaders' Statement of the WHO European Healthy Cities Network and the Network of European National Healthy Cities Networks (WHO Regional Office for Europe, 2005)
- Health for All: the policy framework for the WHO European Region – 2005 update (WHO Regional Office for Europe, 2005)
- Gaining health: the European Strategy for the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases (WHO Regional Office for Europe, 2006)
- European Charter on Counteracting Obesity (WHO Regional Office for Europe, 2006)
- Aalborg+10 – Inspiring Futures (2006)
- The Tallinn Charter: Health Systems for Health and Wealth (WHO Regional Office for Europe, 2008)
- Prevention and control of noncommunicable diseases: implementation of the global strategy. Report by the Secretariat (WHO, 2008)
- Closing the gap in a generation: health equity through action on the social determinants of health (Commission on Social Determinants of Health, 2008)
- Political Declaration of the High-level Meeting of the General Assembly on the Prevention and Control of Non-communicable Diseases (2011)
- Rio Political Declaration on Social Determinants of Health (2011)
- Liège Healthy City Commitment (WHO Regional Office for Europe, 2011)
- Health 2020: a European policy framework and strategy for the 21st century (2012)
- Global Action Plan for the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases 2013–2020 (WHO, 2013)
- Implementing a Health 2020 vision: governance for health in the 21st century – making it happen (WHO Regional Office for Europe, 2013)
- Contributing to social and economic development: sustainable action across sectors to improve health and health equity (World Health Assembly resolution WHA67.12) (2014)
- The New Urban Agenda, Habitat III (United Nations, 2016)
- WHO Shanghai Consensus on Healthy Cities (2016)
- United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development (United Nations, 2015)
- 2017 Healthy Cities Pécs Declaration (WHO Regional Office for Europe, 2017)
- Statement of the WHO European Healthy Cities Network and WHO Regions for Health Network presented at the Sixth Ministerial Conference on Environment and Health (WHO Regional Office for Europe, 2017)
- Roadmap to implement the 2030 Agenda for Sustainable Development, building on Health 2020, the European policy for health and well-being (WHO Regional Office for Europe, 2017)

- Copenhagen Consensus of Mayors: Healthier and Happier Cities for All (WHO Regional Office for Europe, 2018)

DSÖ Avrupa Bölge Ofisi

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 1948 yılında uluslararası sağlık meseleleri ve halk sağlığı alanında sorumluluğu olan Birleşmiş Milletler'in uzmanlaşmış bir ajansıdır. DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, her biri hizmet ettiği ülkelerin kendine özgü sağlık koşullarına uygun olarak kurgulanmış programlara sahip altı bölge ofisinden biridir.

Üye devletler

Arnavutluk
Andorra
Ermenistan
Avusturya
Azerbeycan
Belarus
Belçika
Bosna Hersek
Bulgaristan
Hırvatistan
Kıbrıs
Çekya
Danimarka
Estonya
Finlandiya
Fransa
Gürcistan
Almanya
Yunanistan
Macaristan
İzlanda
İrlanda
İsrail
İtalya
Kazakistan
Kırgızistan
Letonya
Litvanya
Lüksemburg
Malta
Monako
Karadağ
Hollanda
Norveç
Polonya
Portekiz
Moldova Cumhuriyeti
Romanya
Rusya Federasyonu
San Marino
Sırbistan
Slovakya
Slovenya
İspanya
İsveç
İsviçre
Tacikistan
Eski Makedonya Yugoslav Cumhuriyeti
Türkiye
Türkmenistan
Ukrayna
Birleşik Krallık
Özbekistan

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ • AVRUPA BÖLGE OFİSİ
UN City, Marmorvej 51, DK-2100 Copenhagen Ø, Denmark
Tel: +45 45 33 70 00 Fax: +45 45 33 70 01
E-posta: eurocontact@who.int
Web sitesi: www.euro.who.int